

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . K 26.—
za pol leta 13.—
za četrt 6-50
za en mesec 2-20
za četrtoletno 29.—
za ostalo inozemstvo . 35.—

== V upravnistvu: ==
Za celo leto naprej . K 22-40
za pol leta 11-20
za četrt 5-60
za en mesec 1-90
Za pošiljanje na dom 20 v, na mesec. — Posamezne štev. 10 v.

SLOVENECE

== Inserati: ==
Enostolpna poltirova (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat 13
za trikrat 10
za več ko trikrat . . . 9

V reklamnih noticah stane enostolpna garmondvrsta 30 vinarjev. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvenoma nedelje in praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah šte. 6/III. Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredniškega telefona šte. 44.

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevih ulicah šte. 6. Sprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Upraviškega telefona šte. 188.

Današnja številka obsega 6 strani.

V dvajsetem stoletju.

Mladoturška komedija še ni pri kraju. Robespierrovci na Bosporu se pridno igrajo ustavnike in objavljajo frazaste proklamacije. Dokler se je šlo le Abd ul Hamidu za kožo, smo pač lahko ravnodušno opazovali krvavo igro ob Bosporu, toda zdaj, ko čutijo njene posledice kristjani v turškem cesarstvu, bi bilo greh molčati.

25.000 Armencev je poklanih, tako suhoparno javljajo iz maloazijskih vilajetov, pomisliti pa moramo, da je ta številka brez dvoma še veliko prenizka, ker so poročila turških mutašerifov in valijev zelo nezanesljiva, Evropci pa tudi ne zvedo niti polovice tega, kar je res.

Kaj pa mladoturki, ki se cedé same svobodoljubnosti in pravičnosti? Razglašajo, da je klanja povzročil Abd ul Hamid, storé pa prav nič, da bi jih preprečili. Obiljubljajo, da pošljejo nekaj makedonskih batajlonov v Anatolijo, pa ne bodo niti enega, ker bi maloazijski vojaki makedonske »brate« najbrž pošteno naklestili in z mladoturki vred poslali nazaj, odkoder so prišli ali pa jim celo dali pokusit ostrino handžara.

Taki ljudje hočejo osnovati novo dobo, Turčijo preroditi! Cromvell je imel v oblasti celo deželo, ko je korakal proti Karolu, Ahmed Riza-bej pa razpolaga komaj z enim vojnim zborom in hoče iz mohamedancev v enem dnevu napraviti svobodomislece, kakor jih predpisuje Giamhetta. Ravnodušnost moslimov nasproti inteligenci, ki se je v Parizu in Londonu izneverila izlamu, pa ne pozna zanj nobenega drugega nadomestila, dokazuje, da ta stranka ni nič drugega kakor klika par polnih jasli željnih ljudi ali osebnih sovražnikov bivšega sultana ali pa naivnih patriotov à la Enver-bej. Do politične vzgoje in kulturne povzdige ljudstva jim ni nič, samo da v Carigradu neomejeno gospodarijo in preganjajo, kar ne trobi z njimi v en rog — staroturke, federaliste, avtonomiste, častnike, žurnaliste itd. Z nobeno drugo stranko se ti ljudje ne dajo boljše primerjati, kakor z mažarsko magnatokratico. Enako umevajo ustavne svoboščine — samo zase — enako zatirajo vsako stremljenje po narodni samoupravi — enako hočejo vtisniti znak svoje narodnosti vsej upravi, šolstvu in cerkvi.

Ce ti jakobinci nimajo ne moči, ne volje, ne smisla za to, da napravijo red v državi, da vsaj preprečijo plemenska klanja, potem niso vredni, da jih Evropa

moralno s svojo pasivnostjo podpira. Kaj pa so Turki in kaj so Armenci? Ali ni en Armencev več kot deset moslimov? Ena najstarejših ras, starodaven kulturni narod z velikansko literaturo, kojega dinastije so dobivale krono od papežev (1198), narod s cerkveno avtonomijo, visoko razvitim nacionalnim čustvovanjem in zgodovino, ki sega tako daleč, da so Selčuki takrat, ko so Armenci imeli trdne državne tvorbe, bili še nomadi, je zdaj na tem, da izumre, pa le vsled preganjanja od strani Mohamedancev in gospodarškega propada, ki je posledica teh silnih persekucij. Saj je Armencev visoko nadarjen, miroljuben, zvest tradicijam, pa zraven podjeten, kakor nalašč za kmeta ustvarjen. Kar imajo Armenci slabega, imajo večinoma le od svojih tlačiteljev, moslimov, ki so leni, stupidni in krvojočni. V zadnjih petnajstih letih je bilo ubitih od Kurdev najmanj 400.000 Armencev! Kar ne bi zmogla kuga in vojska, to stori besnost mohamedanskih bestij.

In velesile? Zakaj se ne ganejo? Ko je Abd ul Hamid dal Armence masakrirati, so vsaj note deževale, zdaj pa, ko je za krvoprelitje odgovorna mladoturška vlada, se nobeden ne zgane. Seveda — kdo je sploh odgovoren za grozodejstva v Adani in Merzini? Vlada? Ta sploh ne vlada in veliki vezir Tefvik-paša je lahko vesel, da ne visi. Ali je odgovoren vali v ondodni provinciji? Ta vojakov nima, da bi klanja preprečil, tisti pa, ki jih imajo, so še večji lumpi, kakor ljudje, proti katerim naj bi se jih poslalo. Morebiti je treba mladoturški odbor prijeti? Ta je tajen. Ali pa Mohameda V.? Ta je idiot. No, — kdo je torej odgovoren? Mladoturki pravijo, da — Abd ul Hamid, ki sploh nič več ne vlada. Lep izgovor, ki prav drastično kaže slabotnost sedanjega režima. Abd ul Hamid je saj, kadar je bilo treba, prijel trdo za uzde, kajti za izlamske podanike je bil bivši sultan kakor nalašč in edino pravi. Čisto po koranu. Mladoturki so pa za mohamedance in kristjane za nič. Dobro jim gre izpod rok le obešanje, v čemur očitvidno tekmujejo z Abd ul Hamidom...

× × ×

Da velesile resno računajo z razpadom Turčije in na mladoturke v resnici prav nič ne dajo, se razvidi iz glasov, ki se zdaj čujejo o nedavnem sestanku med kraljem Edvardom angleškim in Viktorjem Emanuelom laškim v Bajah. »Corriere d'Italia« pravi o tem sestanku v članku, ki je očitvidno inspiriran od oficijlnih krogov, da angleški in laški državniiki prav resno računajo z razpadom turške države. Odpadel bode Egipt, odpadla Arabija, Tunizani se bodo vznemirili, avtono-

mistiško gibanje bo seglo doli do Sudana. Zato treba, da se države, kojih interesi bi bili pri tem posebno prizadeti, domenijo glede vzajemnega postopanja. Zdi se, da se je v Bajah določilo, za kar sta se Anglija in Italija že leta 1903., Anglija in Francija pa leta 1904. dogovorile. Italija se odreče vsakih aspiracij na Egipt, zato pa pripozna Anglija Tripolitaniijo in takozvano Cirenaiiko za interesno sfero Italije. Uredila so se nekatera rdečemorska vprašanja glede eritrejske kolonije. Anglija dela zdaj tudi na to, da se Kreta združi z Grčijo.

Tako razpolagajo velesile z državo, katero mladi inteligenti »prenavljajo«. Čisto prav — saj je pač že skrajni čas, da izgine iz površja zemlje sramota za civilizacijo, ki se je pravi osmanska država.

Državni zbor.

Dunaj, 5. maja.

Proračunski odsek.

Sinoči je proračunski odsek pričel in danes nadaljeval razpravo o proračunu ministrstva za javna dela. Vsi troški so proračunjeni na 89,460.754 K. Med temi stroški je všteti med drugim za tujski promet 650.000, za obrtne razstave 42 tisoč, za vodni kataster 41.100, za pospeševanje obrtov 1.466.580 kron, za obrtno šolstvo 17,869.917, za cestne zgradbe 23,153.379, za vodne zgradbe 14,534.840, za državne rudnike 19,085.058 kron itd.

Za rudnik v Idriji so proračunjeni redni stroški na 2,228.170 kron, več za 168.880 kron. Pokritje iznaša po proračunu 2,942.000 kron. Ker pa se izredni stroški proračunavajo na 143.000, torej bi po proračunu čisti prebitek idrijskega rudnika iznašal 620.830 kron.

Dopolodne so govorili poročevalci: Schmid, Walcher, dr. Wittek, dr. Hofmann, Stanek, Schraifl in dr. Steinwender. V razpravi je dr. Kramar našteval razne češke zahteve. Dr. Steinwender je opravičeno grajal, da je v novem ministstvu za javna dela mnogo preveč uradnikov, ki večkrat nimajo nobenega posla. Tako je v proračunu 650.000 kron za tujski promet; nameščenih pa je menda kar šest uradnikov, da razdele to svoto. Istina je, da je v tem ministstvu preveč osebja; z računskimi uradniki je vseh skupaj 262. Umesten je tudi predlog dr. Steinwender, da se črta 50.000 kron, katere svota naj bi se porabila za mednarodno lovsko razstavo leta 1910 na Dunaju. Pripomnim pa, da je za to razstavo vlada obljubila kar 400.000 kron, ki naj bi se porazdelile tudi na poljedelsko ministstvo. To je v istini že prevelika radodarnost, da ne re-

čem zapravljivost. Lovci, ki razstavljajo svoje trofeje, so gotovo brez izjeme bogatini, židovski kapitalisti in imoviti aristokratje. Ti naj sami plačujejo svojo zabavo. Enakih postavk bi mogli najti še mnogo v državnem proračunu, ki je itak že pasiven.

Precej živahna razprava je bila o podporah za planinska društva. Tako je dr. Sylvester vprašal vladne zastopnike, ali je res, da je »Slovensko planinsko društvo« dobilo 5000 kron podpore. Grozno! Ali naj res krasne slovenske planine prepuščimo samo nemškim hribolazcem? Pri vsaki priliki prodaje nemški šovinizem svoje neslanosti. Minister Ritt se je izgovarjal, da je premalo časa na sedanjem mestu in ne more prevzeti moralne odgovornosti za vse, kar se je zgodilo ali opustilo. Oglašena sta za besedo med drugimi še poslanca Žitnik in Gostinčar, ki primerno odgovorita nemškimi nergačem. Tudi graški dr. Hofmann iznova pozivlja vlado, naj natančno pojasni porabo kredita za tujski promet. Ako se bode proračunska razprava v odseku vlekla, kakor danes, potem je izključeno, da bi parlament do konca junija rešil proračun za tekoče leto.

Moderna Turčija.

Razpoloženje v provincah nevarno.

Solun, 5. maja. Med Albanci in Srbi v evropski Turčiji raste nezadovoljnost z novim tokom. Prevladuje mnenje, da ni bilo neobhodno potrebno, da so Abd ul Hamida odstavili. Obsojajo tudi ostre napade listov na bivšega sultana, ki da je vendar mnogo storil za državo.

Carigrad, 5. maja. Uradni list priobčuje brzojavko iz Erzeruma z včerajšnjega dne, da tamkaj vlada popoln mir. Brzojavka iz Adane pa pravi, da ščitijo vojaki in plemenitaši armenski samostah Šejkli pred napadi. V Adani da je zgorela samo ena hiša. Tuje vojne ladje so sprejemale begunce iz Mersine in Aleksandrete na krov ter so skrbele za pomoč ranjencem in stradajočim.

Carigrad, 5. maja. Vojni svet se posvetuje o korakih proti reakcionarnemu gibanju po deželi, zlasti kako bi preprečil zopetno klanje v adanskem vilajetu. Ako zapro in kaznujejo Kurde, ki so namerali tudi v Carigradu povzročiti upor, se je bati, da znova napadejo Armence. Posadke v Armeniji se odločilnim vojaškim krogom ne zdijo zanesljive; vznemirja jih tudi mobilizacija in zbiranje ruskih čet ob turški meji.

Kaj bo s Kreto.

Carigrad, 5. maja. Mladoturški oblastniki se boje, da bo Anglija v krat-

LISTEK.

Umetnost v izobraževalnih društvih.

(Konec.)

S. K. S. Z. v Gorici ima zbirko 36 slik diapozitivov umetniške vrednosti iz Rima in Benetk. Med njimi se nahaja Michelangelova Pieta. O tem kipu bi strokovnjak lahko napravil celo predavanje, in preprečil sem, da bi ljudje pol ure gledali eno sliko, morda v raznih proizvodih, in poslušali predavanje ter dobili smisel za pravo umetnost. Pot po rimskih cerkvah s primernimi opazkami o slogu, o dekoracijah, o barvah itd., bi donesla mnogo korist. Marsikaka podružnica bi pri nas potem malo drugače izgledala.

Ista »Zveza« ima tudi več umetniških božičnih slik slavnih umetnikov. Parkrat sem jih imel priliko pokazati v nekaterih izobraževalnih društvih in opazil sem, da so gledavci čutili velikansko razliko med temi slikami in nekaterimi drugimi, ki so po nesreči tudi prišle v omenjeno zbirko. Velikega pomena za umetniško izobrazbo bi bile serije skioptičnih slik, ki podajajo v slikah znamenitejša pripovedna dela. V Gorici so dvakrat napolnile veliko dvo-

rano »Central« slike »Ben Hur«-ja. Tu bi morale vse »Zveze« skupno delovati. Princip mora vladati: umetniško, če tudi drago!

Res skioptikon precej stane in vsako izobraževalno društvo si tega aparata pač ne more nabaviti, pač pa bi bilo mogoče, da imajo »Zveze« aparat za posamezna okrožja. Drogene slike naj bi pa tvorile najvažnejši arhiv.

Predavanja o umetnosti naj bi imeli le strokovnjaki. Slik ne bi smelo biti nikdar preveč. Predavanja kratka in živahna. Povdarjati glavne elemente!

V društvih bi morale viseti tudi slike, dobre kopije imenitnih del. Tudi tu boljše nič, kakor kaj slabega! Kakšen vtis napravi na tujca, če pride v društveno sebo in vidi na steni v znanem pozlačenem okvirju kričeče barvano sliko Matere božje, kakor se dobi pri znani cikorji.

Sedaj je že mogoče za mal denar dobiti knjige s fotografijami znamenitih umotvorov. Na podlagi slik, ki se obesijo na desko ali steno, je tudi mogoče razlagati osnovne zakone umetnosti. Po celi naši domovini so raztreseni vzorci stavbarstva, umotvori naših slikarjev, kipi kiparjev (Wolf, Rebata), na te je treba opozorjati v izobraževalnih društvih, po možnosti voditi izlete mladine tje, največ se bode tako doseglo.

Naše narodno življenje ima eno zgo-

dovinsko važno tendenco — zadržarstvo. Simbol te tendence je zarisan v obrisu naših starih vasi. Dva koncentrična kroga sta tloris naših starih naselbin. Na ravnem. Pod Karavankami vidimo to najbolj jasno še danes. V sredi trga, na trgu cerkev, pred njo lipa, ob strani društven dom, v teh vaseh na Vas. Različno v gorah. V teh vaseh in na Primorskem na gričih, na štajerskih goricahtd.

Prostorna kmetjska hiša, zidana v jedno nadstropje s hodnikom na treh straneh, kakor jih najdemo še danes tam, kamor še ni prodrla fabriška hišica, to je tisto, kar mora zopet vedno bolj oživeti v našem narodnem stavbarstvu. Pojdimo v nekaterih trdnih vaseh po Gorenškem in primerjajmo jih z drugimi, videli bode mo, da je sam po sebi imel narod čut za umetnost. Slikovita je taka kmetjska hiša od hiše, kjer na oknu raste rožmarin in roženkravt, pa tje do hleva na drugi strani z lepim visokim vhodom in kupom gnoja pred njim z domačo perutnino na njem.

V tako vas, v tako hišo ne spada moderna francoska noša. Tu ni prostora za kavčukove ovratnike in še meji za prane. Tu ni mesta za mestne ogrtače in klobuke in za vse cape, ki nam jih vsiljuje židovski kramar. Slovenski širokokrajni klobuk in bela ženska peča pokrivata glave fantov in deklet, ki si las ne silijo v moderno frizuro.

Temno plavo, belo in rdeče barve cvetov prevladujejo. Narodno individualnost kaže obleka.

Predavanja o nošah, zlasti naših narodnih, skupni nastop v narodnih nošah, predavanja o naših slovenskih naselbinah in njih načrtu, predavanja o stavbarstvu hiš, o ureditvi notranjosti, o okrasitih, predavanja o pomenu vsega tega za narodno blagostanje, bodo umetniško vzgojo našega naroda, po naravi za vse to doveznega, pospešila. Iz naših kmečkih hiš bodo izginile one slikarske potvare, ki kvarijo že otrokov okus.

Boj vsaki brezokusnosti je naloga naših izobraževalnih društev!

Voditelji morajo z zgledom naprej! Ven iz društvene sobe vse brezokusne sličice, boljše prazna stena, bodo vsaj člani čutili, da na steni nečesa manjka, in bodo začeli misliti, kaj bi spadalo na steno! Iz svojega stanovanja napravite vzorstanovanje. Malo pa lepo! naj bo vaša deviza. Obiskujte člane društva na njih domu, hvalite, kar imajo hvalevrednega, grajajte, kar je graje vrednega. Zahtevajte izkušenih predavateljev od »Zvez«, tudi sami opozarjajte na lepoto slik po knjigah. Delajte s predstavami, petjem itd. na povzdigo umetniške naobrazbe naroda. Praktični uspehi bodo plačilo vašega dela.

kem predlagala neodvisnost Krete, o čemur da sta se na zadnjem sestanku dogovarjala kralj Edvard in Viktor Emanuel.

HUSEIN HILMI PAŠA — VELIKI VEZIR. — NOVO MINISTRSTVO.

Carigrad, 5. maja. Danes popoldne je bil izdan sultanov hatimnám, s katerim je imenovan Husein Hilmi paša velikim vezirjem in Sahib Mola šejkom ul islam. Husein Hilmi paša je sprejel veliki vezirat ter sestavil sledeči kabinet: za notranje posle bivši veliki vezir Ferid paša; za mornarico Arif Kikmet; za poljedelstvo podpredsednik zbornice Aristidi paša; za nauk mladoturški poslanec Sam-sun Vail. Pravosodni portfelj je ponudil rimskemu veleposlaniku na Kvirinalu Haki beju, ni pa še znano, ali poslednji sprejme čast. Ostale portfelje: trgovino, finance, vojno itd. obdrže dosedajni ministri. Novi kabinet bo še danes umeščen.

Abd ul Hamidovi zakladi.

Carigrad, 5. maja. Tukajšnji listi pripovedujejo bajne stvari o zakladih, ki so jih našli v Jildiz-Kiosku. Odprli so soko z žlahtnim kamenjem, ki je vredno milijon funtov, rožni venec iz biserov v vrednosti 74.000 funtov itd. Večina vrednostnih predmetov in zlasti tudi spisov se nahaja v jeklenih kovčegih, ki so shranjeni v šopah, obdanih z oklopi. Ker je Abd ul Hamid ključke spravil, so poklicali carskega kovača, ki je bil svoj čas kovčge napravil in pozna umetni mehanizem, Italijana Molinaria, da kovčega odpre. — Govori se, da vlada vsled najdeh v Jildizu razpolaga s tolikimi sredstvi, da se ne pogaja več zaradi posojila.

Obsedno stanje v Carigradu. — Red in mir.

Carigrad, 5. maja. Vojno sodišče je obsodilo na smrt osem mornarjev, ki so bili pred Jildizom umorili poveljnika oklopnice »Assar i Tefik«. Šefket Mahmud paša je izdal razglas ljudstvu, da v petih dneh izroči vse prepovedano orožje. Po preteku tega roka se bo vsakega, pri katerem najdemo prepovedano orožje, smatralo za revolucionarja in postavilo pred vojno sodišče. Obenem je vojaški vrhovni poveljnik v sporazumu z notranjim ministrom začel izvrševati razne druge varnostne odredbe, ki so v zvezi z obsednim stanjem. Položaj po mestu in okolici se je znatno zboljšal. Povsodi vlada mir in red.

Ali postavijo Abd ul Hamida pred vojno sodišče?

Kolonija, 5. maja. »Köln. Zeitg.« poroča iz Carigrada: O vprašanju, ali postavijo bivšega sultana pred vojno sodišče, bo šele odločil parlament. Večina dosedanjih uradnikov odstavi in nadomeste s pristaši mladoturkov.

ČISTI RAČUNI.

Budimpešta, 5. maja. Cesar sprejema zdaj ogrske politike. Avstrijski listi pozivljajo krono, naj zdaj, ko ima moč v rokah, napravi z Ogrci čiste račune. Cesar je danes na Ogrskem velemoč, ne samo, ker se je monarhija in armada v zadnji balkanski krizi postavila, ampak pred vsem zato, ker je ni na Ogrskem stranke, ki bi imela za seboj večino, ali boljše rečeno, večino ljudstva. Košutovci najmenj, saj niso skoro nič izpolnili, kar so svojim volivcem obetali. Zdaj izkušajo Ogrci cesarja pregovoriti, da bi se osnovala mesto koalicijske dr. Weckerlove, ki se dogospodarila, nova »stranka«, ki bi se s kraljem nanovo pogodila, zato pa od njega zahtevala nekaj narodnih koncesij. Drugi izkušajo obdržati sedanjo vlado, ki naj izvede saj volivno reformo, tretji zopet vidijo rešitev v novih volitvah, ki bi seveda spričo koruptnosti ogrske uprave spravile zopet na vrh Košutovce. Veliko cesar od ogrskih politikov ne bo izvedel, razun, če bo konferiral z odločnimi nasprotniki sedanje vlade, kar pa je skoraj izključeno. Preden je šel cesar v Budimpešto, je vdrugič dolgo konferiral s prestolonaslednikom. Slednji zastopa odločno stališče, da se Mažarom ne sme dovoliti nobena koncesija več. Mažari morajo izprevideti, da je meja, ki je ne smejo prekorajiti, kajti že to, kar so dozdaj dosegli, je v škodo skupnosti monarhije. Ali se mora dualizem obdržati in se ga ne sme več rušiti, ali pa —! Tako pravijo v Avstriji odločivni krogi in Mažari dobro vedo, kaj se za tem skriva. Krona je danes v ugodnem položaju; bilo bi usodno ako bi ga zase popolnoma ne izrabila. Kakor je izvedel »Alkotmany«, delajo dunajski krogi na to, da prevzame vlado Kristoffy, ki naj bi volivno reformo oktroiral in sicer tako, da bi nemažarske narodnosti in Hrvati dobili večji vpliv na ogrske posle.

PROTISRBSKI PROCES.

Zagreb, 5. maja. Nikola Kramarić, Marija Srica in Ivan Srica obtožujejo s svojimi izpovedbami učitelja Petrovića, ki da je zanetil spor med Srbi in Hrvati. Hrvaške otroke da je v šoli učil, da so Srbi, Srbi pa so govorili, da bodo Srbija, Crnagora in Rumunija Avstriji uničile, nakar se bodo Hrvati preko Kolpe pognali in ustanovilo »jugoslovansko carstvo«. V

Vrginmostu je nabiral neki Gjukić četo, da Hrvate v slučaju vojne med Avstrijo in Srbijo pokolje. Tako saj trdi Marija Srica. Obtoženci taje. — Zaslisevanje prič bo trajalo najbrž do 1. junija, 55 razpravih dni. Nastičevno zaslisevanje bo trajalo najmanj dva tedna, torej do 17. julija. Branitelji so predlagali 350 prič. Če sodišče sprejme samo 150 prič, bo trajalo zaslisevanje do 21. avgusta. Potem pridejo na vrsto strokovnjaki, branje različnih brošur, 460 protokolov, govori braniteljev itd. Vrhitega je že dozdaj več sto ničnostnih pritožb, ki jih bo moralo septembrinsko sodišče rešiti. Mogoče, da se potem napove nova razprava. Na vsak način bodo obtoženci še do konca leta 1909. sedeli v ječi.

Finančni škandal v Gorici.

iz Gorice.

Posledice avstro-srbske krize so se sedaj kar naenkrat pojavile v Gorici. Že par dni traja »run« na laško-liberalno »banco populara«. Pred dnevi so namreč zasledili naenkrat v banki primanjkljaja en milijon in več sto tisoč kron. Takrat se je razneslo po mestu, da je ravnatelj banke, neki Colle, igral na borzi, izgubil in tako banko oškodoval. Oblast je takoj zahtevala od članov načelstva, naj v teku treh dni založe primanjkljaj iz svojega. Člani načelstva, sami vrhovni voditelji laške liberalne stranke, so to tudi takoj storili. Dr. Bader je moral založiti nad 100 tisoč kron; Lenassi 100 tisoč kron; držav. poslanec in bivši župan dr. Marani 100 tisoč kron; sedanji župan Jurij Bombig 25.000 kron, kar znači baje vse njegovo premoženje; jud odvetnik dr. Raimondo Luzatto 80.000 kron; neki Chiarlo 40.000 kron; Savorgnan 80.000 kron; trgovec Orzan 80.000 kron; Venutti, predsednik trgovske zbornice, 80.000 kron. Poleg tu navedenih je še nekaj drugih. Deleži banke, ki so veljali doslej 240 kron, so padli za 70 %. Ta dogodek pomeni velikansko senzacijo za naše mesto.

V teku zadnjih par dni se je položaj razjasnil v toliko, da je vedno bolj gotovo, da bančni vodja Colle ni kriv; ampak, da so spekulirali na borzi člani načelstva sami. Govori se, da so se s temi spekulacijami ukvarjali že več let. Navadno so dobivali in ves dobiček je šel v zasebne žepce. Sedaj pa so se enkrat vračunili. Igrali so na žitni borzi ter so pokupili ogromne množine žita in moke za vojsko, ker so bili gotovi, da vojska izbruhne. Znano je namreč, da je en del italijanskega časopisa z gotovostjo računal na vojsko. To časopisje je zavedlo juda Luzatta, ki je bil duša teh spekulacij, da se je spustil v to vojno spekulacijo. Ker vojske ni bilo, so seveda spekulanti izgubili te ogromne vsote. In to izgubo so hoteli naprtiti banki. Še pred 14 dnevi je bil občni zbor banke. Tu se je izkazalo na podlagi »bilance«, da ima banka za lansko leto 100.000 kron dobička. In o kaki spekulaciji ni bilo nikjer nič govora. Sploh je pri banki že po njenih pravih spekulacijah prepovedana. Sedaj pa se je izkazalo, da je rezervni fond 300.000 kron bil ves porabljen za spekulacije in da je poleg tega še oni ogromni primanjkljaj.

Ta dogodek je zelo pretresel goriško javnost. Listi pa malo pišejo o tej stvari. Radi bi jo zakrili. Uprizoritelji vse afeje, jud Luzatto, se je odpeljal v Genovo. O namenu njegovega odhoda krožijo razne govorice. Mnogo ostrih besed pada na njegov račun in na račun goriških judov. Židov v Gorici je vsega skupaj 235 in vendar so se vrinili v vse važnejše zavode in zastope. Posebno moč imajo — včasih je bilo še hujše — v laški liberalni stranki, ki bo po tem dogodku zelo trpela, posebno, ker so njeni glavarji vsi prizadeti. Krepro antisemitsko gibanje bi morda v tem trenutku dobilo ugodna tla; a kaj, ko ni nikjer človeka, ki bi se prvi hotel in upal postaviti proti sedanji vladajoči kiiki.

Sanacijo banke je prevzel »Avstrijski kreditni zavod za trgovino in obrt«.

Kralj pšenice.

(Dopis iz Amerike.)

Cleveland, 20. aprila 1909.

Večini brancev je neznano, kdo do- ločuje ceno pšenice in moki, kakor tudi drugim naravnim pridelkom, ki jih rabimo za vsakdanje življenje. Kontrolo čez ceno pšenice po Ameriki in morda po celem svetu ima te dni »pšenični kralj« Patten v Čikagi, ki ima za seboj še druge goljufe in spekulante, ki bi si radi napolnili žepa na borzi z denarjem ljudstva. Patten in njegovi tovarishi so pokupili toliko pšenice že za več mesecev naprej in letošnji pridelek, da bodo nastavljali cene po svoji volji, ako ne bodo nobenega dovolj močnega nasprotnika. Pšenica je dosegla visoko ceno 1.40 dol. bušel. Zadnji teden je imel Patten na čikaški borzi polno moč. S cigaro v ustih se je sam udeležil kupčije in svojim množičnim klerkom naročal, da naj kupujejo ponujano pšenico. Kupil jo je samo v petek tri milijone buš- lov za julijsko odpošiljatev. Mlinarji in

peki si ne morejo dati sveta. Veliki mlini ne morejo dobiti žita in peki pravijo, da morajo zvišati ceno. V New-Yorku plačujejo reveži po 6 centov hleb kruha, kmalu bodo morali dati 7 centov. V Los Angeles, Kalifornija, je moka 7 dolarjev sod. Hlebe mislijo peči manjše po 5 centov in večje po 15 centov. Peči v Čikago, Minneapolis in Kansas City pravijo, da bodo morali zmanjšati hlebce, ako bodo moka še dražja. V Clevelandu se je podražila na 675 dol. sod, vendar je cena kruha ista. Iz cele dežele pošiljajo peki na Washington prošnje, da naj kongres prepreči borzne »vogale« za živež. Zvezni odvetnik v Washingtonu pravi, da ni bil uradno obveščen, da bi hotel kdo dobiti kontrolo čez ves pšenični trg. — Pač je skrajni čas, da bi vlada prevzela kontrolo čez ameriške borze, kjer se pogosto ku- lejo kupčije, radi katerih mora stradati na tisoče in tisoče ljudi.

Naši nasprotniki.

Ateniat v št. Vidu. Slavno uredništvo »Slovenca«! Sklicujoča se na tiskovni zakon prosim, da objavite na istem mesu in v isti obliki v »Slovenca« gde na nje- gov članek: »Naši nasprotniki« v št. 98. od 1. ma'a sledeči popravek: Ni res, da sem šla poizvedovat v pisarno nekega ljubljanskega odvetnika, ali je sploh mo- goče, da pride Bitenčeva šolska ustanova v last knezoškofjskih zavodov. Res pa je, da nisem nikdar hodila po pisarnah ljub- ljanskih odvetnikov in da torej tudi nisem mogla v nobeni odvetniški pisarni poiz- vedovati, če je mogoče, da preide Biten- čeva šolska ustanova v last knezoškofjs- kih zavodov. Zato pa t di ni res, da sem kedaj v kaki odvetniški pisarni rekla, da je predajo tega šolskega denarja v kne- zoškofjske zavode zadrževal samo gosp. nadučitelj Zirovnik. — S posebnim spo- štovanjem — Vižmarje, 4. maja 1909. — Manica Koman. — Pričakujemo pojasnila od g. dopisnika.

Štajerske novice.

Š V petek, 7. maja, vsi na volišče! V zadnjem trenutku se obračamo še do volivcev splošne skupine z resno prošnjo, da se v petek, dne 7. maja, vsi udeležijo volitev. Ako ne storijo vsi naši pristaši svoje dolžnosti, presenečenja niso izklju- čena. Socialni demokrati in liberalci so s strastjo agitirali in strast jih bo vse do zadnjega gnala na volišče. Vporabite še zadnje trenutke za agitacijo! Spravite slednjega somišljenika v petek, dne 7. ma- ja, na volišče! Potem bo zmaga gotovo naša!

Š Poraz generala »Narodne stranke« dr. Kukovca. Včeraj zvečer je doživel ge- neral »Narodne stranke« dr. Kukovec v Studencih pri Mariboru velik poraz. Skli- cal je shod v Studencih. Na shod došli vo- livci so pokazali, da stoje odločno v kršč. taboru. Predsednikom slovenskega shoda je bil izvoljen Pušenjak, libe- ralni kandidat za predsedniško mesto dr. V. Sernec je dobil dva glasa. Kmalu nato je došlo 100 socialnih demokratov, ki so izsilili nemškega predsednika. Dr. Kuko- vec se je toplo zavzemal za nemškega predsednika, dočim so ostali njegovi pri- staši, kar moramo pohvaliti, bili proti nemškemu predsedstvu. Dr. Kukovec se ni niti z besedico upal povedati, da je kan- didat »Narodne stranke«, ni si upal razviti programa in tudi ni pustil, da bi se glasvo- valo o njegovi kandidaturi, ker bi ne bil dobil niti enega glasu. 87 slovenskih vo- livcev v Studencih bo volilo samostoj- nega kandidata, ki bo stal na kršč. soc. programu.

Š Slovenski liberalci v dejanju. Od Sv. Lenarta v Slov. Goricah se piše: Dr. Milan Gorišek v prijateljskem objemu s Karl Kirbischem, podpredsednikom nem- škega šulvereina. Dr. Gorišek namerava v kratkem odpreti svojo pisarno in radi tega si že zdaj išče klijentelo. Najbolj ga pa jezi, da ne dobi niti pri okrajni hranil- nici, niti pri posojilnici niti vinar a več za- slučka, ker se pri obel denarnih zavodih dela za stranke popolnoma zastoni. Proti stari posojilnici je že lani ustanovil svojo liberalno posojilnico, katere se pa vsi trezno in previdno misleči ne poslužujejo, a okrajno posojilnico je pa letos naskočil pri volitvi v upravitelstvo ter jo je mislil dobiti v svoje gremplje. To bi bil pač plen za vas, kaj ne, gospod doktor! V ta namen se je že kar naprej zvezal z Nemci, z nem- škutarji in štajercijanci. Na volivne listke, ki so se delali v njegovi, oziroma njego- vega šefa pisarni, je postavil za kandi- data razven svojih štajercijanskih prista- šev še celo Karla Kirbischa, ki je med drugim tudi podpredsednik nemškega šul- vereina pri Sv. Lenartu. Kaj ne, gospod doktor, pri kupci vina je pač kaj prijetno uganjati politiko ter se jeziti nad šulver- einskó šolo, a v praksi sa hoditi z najhu- šimi nasprotniki slovenskega naroda roko v roki ter se bratiti s Sedminekom, ki je nemški župan šentlenarski in pa predse- dnik »Sildmarke«.

Š Nemška predrznost! Iz Ljutomeru se nam poroča: Ze se bližajo volitve. V

ponedeljek, 3. maja 1909, so imeli za vo- litve določeni komisarij pri tukašnjem c. kr. okrajnem glavarstvu pouk, kako treba voditi volitve. Bilo je kakih 40 udeleženc- ev. Vsak je dobil v roko tiskovine v nemškem in slovenskem jeziku. In tukajš- nji komisar je imel nalogo, da te tiskovi- ne razloži! Toda strmi svet, nemški urad- nik, ki živi od žuhjev slovenskega kmeta, dr. Fasching, je začel razlagati samo nem- škí! Bilo nas je več, ki nismo razumeli njegove izborne razlage. Tu se oljunači kmet F. Dunaj, predstojnik iz Cezarjevce, ter javi, da jih je več, ki ne razumejo nje- gove nemške razlage. Dr. Fasching je od- govoril nemški, da je vse to, kar on čita nemški, v knjigi itak tudi slovenski pove- dano. Naj si jo le vsak prebere doma! Nihče se ni potegnil za Dunajevo opazko, in vendar je bilo tudi nekaj učiteljev na vzočih! Je-li to radikalno narodništvo? In gospod Dunaj je napravil prav unisti- no opazko: »Se pač vidi, da so Nemci in olikanci bolj potrebni pouka, ko pa mi kmetje!« Ta izjava priprostega kmeta je pač jasna dovolj in ne potrebuje razlage! — Torej tisti, ki znajo slovenski in nem- ški, potrebujejo razlage. Tisti pa, ki niso hodili v šoli in se niso imeli prilike na- učiti nemški, tisti ne potrebujejo nobene razlage! Priprosti kmet naj ima vse to v mašem prstu! Gospod komisar, zakaj pa nam niste takoj na dom poslali dotičnih tiskovin? Lahko bi vse to doma prečitali in bi se vam prav nič ne trebalo truditi? Opozorjamo na to nečuvčno dejstvo naše poslance (celi okraj čisto slovenski!). Sa- mi lahko razvidite, kako nepristranski na- stopajo naši uradniki. In to se godi na po- polno slovenski zemlji, kjer prebivajo sa- mi Slovenci. Ali se tako skrbijo za mir in spravo med narodi? Ja, za Boga, gospod dr. Fasching, ako nečete govoriti sloven- ski, čemu ste pa prišli v Ljutomer? Naj bi se podstopil kak slovenski uradnik na- rediti kaj podobnega v Gradcu? Svét bi se podrl! Ali Slovenci res nimamo več nobenih pravic?

Š Knez in škof lavantinski dr. Mihael Napotnik je odpotoval v Rim.

Š Imenovanje. Orožniški postajevodja Ignacij Kramberger v Zusmu je imenovan za kancelista pri c. kr. sodnji v Kozjem.

Š Neusmiljena mačeha. Iz Slanc pri Teharjih nam pišejo: Minulo soboto, dne 1. maja, je prišla neka deklica tu iz so- seske nekoliko kasneje iz šole kakor po- navadi. Njena mačeha jo je zato s palico tako pretepla, da se je poznalo ubogemu detetu 49 udarcev na telesu. Dobrosrčna soseda jo je peljala v Celje k zdravniku, ki je deklico preiskal in jo poslal v bol- nišnico.

Š Kravavo ženitovanje. Meseca febru- arja so obhajali pri Mecu v Grušovju že- nitovanje, h kateremu je prišlo tudi par fantov prisluskovat. Ob 10. uri prideta tudi Franc Pahič in Anton Lubej, katera so pa tepinski fantje napodili. To je Pahiča in Lubeja tako razjezilo, da sta sklenila se maščevati. Pridobila sta še Slemenška in Skerbineka ter se oborožila s puško dvo- cevko, ki jo je Pahič ukradel svojemu pol- bratu. Nato gredo vsi štirje nazaj k Mecu in so začeli peti in tepinske fante izzivati, da bi prišli ven, in ko so se približali na kakih 25 korakov, je zadonelo povelje »ogoj!«, na kar je Pahič ustrelil in ranil pet tepinskih fantov. Štirje so bili lahko ranjeni, peti, Janez Kompost, je pa dobil precej težke poškodbe in tudi izgubil jedno oko. Po pravdoreku celjskih porotnikov je sodni dvor obsodil Franca Pahiča na dve in pol leta težke poostrene ječe, do- čim je druge obtožence opustil.

Š Cerkev v ognju. Iz Poljan se nam piše: Večer zadnjega aprila je bil za našo župnijo osodepoln: ob grozni nevihti tre- ščilo je v stolp podružnice Sv. Marije Ljubično. Par trenutkov je bilo videti vso cerkev obdano od ognjenega sveta. Zgo- rel je stolpova streha in mežnarja z go- spodarskim poslopjem. Ko bi ne bilo več pogumnih Poljanov hitelo vrh 518 m visoke Ljubičenske gore gasit, bi bila brez dvoma pogorela cela cerkev in tik stoječa cerkevna hiša. Ločka in Pekelska požarni brambi sta se odlikovali po svoji nena- vzočnosti: ne enega moža ni bilo priču- jočega. Škoda je seveda velika, vendar upamo, da bodo požrtvovalni župljani v kratkem času popravili škodo.

Š Železniška nesreča v Laškem trgu. Predvčerajšnjim je v Laškem trgu iz Zi- danega mosta došli tovorni vlak skočil iz tira. Stroj s tenderjem je padel preko na- sipa. Strojevodja je le lahko ranjen, težko ranjenega kurjača so pa prepejali v celi- sko bolnico. Voz za vlakovodje je popol- noma razbit.

Š Otrok zgorel. V Lembergu pri Šmarji so zgorela poslopja posestnikov Martina Sketa in Taita. Močan veter je skozi dimnik razpršil ogenj na Sketovem ognjišču in tako povzročil požar. Ogenj se je razširil tako hitro, da ni bilo mogoče rešiti tri in pol leta starega Sketovega otroka, ki je spal pod streho. Otrok je v planenih zgorel.

k O g. dr. Oblaku pišejo »Fr. Stimm« da se je te dni v vlakcu na jako čuden način »bahal«. »Freie Stimmen« pravijo, da se je »Narodov« junak tako-le bahal: »Er verkehre in Klagenfurt mit seinen Landsleuten aus Krain gar nicht, dagegen fühle er sich in deutschen Kreisen unsäglich glücklich und angenehm. Die politischen und nationalen Hetzer seien ihm zuwider, weil sie einen beschränkten Horizont hätten. Breij sei ein Hetzer, daneben aber ein guter Advokat, zu dessen Klientel auch viele Beamten und Adelige gehören; er verdiene rund 60.000 K jährlich usw.« — Če je to res, je gospod Oblak pač onemogočen v slovenskih družbah.

k Nabori. Iz celovške okolice je prišlo na nabor 343 fantov. Potrjenih izmed teh samo — 31 in en prostovoljec, torej niti deset od sto ne! Drugi dan so jih vzele izmed 276 fantov le — 30! Sploh se vidi povsod in tukaj posebno, da gre tam, kjer ljudstvo moralno in telesno nazaduje, tudi z odporno silo v narodnem oziru nazaj. V Borovljah jih je bilo potrjenih nekako četrtina!

k V Grabštajnu bodo po 18. letih zopet obudili podružnico »Schulvereina«. Ljudje da pač uvidevajo potrebo nemščine! Seveda, ker se je sicer ne bi mogli naučiti v šoli! Da pa postaja i ta grda slovenščina, ki baje nima prav nobene veljave, našim Nemcem tako nekako potrebna, bi sodili po tem, da v Celovcu in drugih obmejnih krajih celo »Volksrati« ustanavljajo slovenske kurze za Nemce! Sami se uče slovenski, ne puste pa, da bi se naša deca učila svojega jezika! Erkläret mir...!

k Hvala Celovca! Neki Dunajčan je bil štirinajst dni v Celovcu in si ni mogel kaj, da ne bi svojega srčnega veselja nad vsem, kar je tu videl, razodel svetu! Tu da je povsod slišati po cestah le krepki »heil«, ne pa pustega »I' hab' die Ehre!« In ti dijaki! Bil je v gostilni ž njimi! Navdušeno so peli »Vaterland, Vaterland, dir allein...« No in drugi dan, ko so šli v šolo, se je trudil, da bi videl katerega brez znaka »Schulvereina« ali »Südmarke«, a ni ga bilo! To so vam ljudje, ne pa brezkrvni Dunajčanje s svojim »heiligen«! Torej najlepše v Celovcu: Heil, dijaki v gostilni in narodni znaki na njihovih junaških prsih! Lieb Vaterland, magst ruhig sein!

k Za nesmiselno stavo je dal življenje v Celovcu mizarski mojster Adolf Sackmann. Stavil je, da lahko napravi popolno temo po celem mestu. Vrgel je na tanko žico pritrdjeni kamen na glavni električni tok. Ko je žica se dotaknila glavnega toka so se pričele delati iskre. Sackmann se je ustrašil ter je hotel žico potegniti proč, dobil pa je od elektrike tak udarec, da je bil takoj mrtev. Cestar, ki je hotel ponesrečenca spraviti s ceste, dobil je tak udarec, da je odletel daleč proč, ostal pa je nepoškodovan.

Dnevne novice.

✚ Milijonska ustanova za nemški »Schulverein«. Hebski listi predlagajo z ozirom na načrt Roseggerjev, glede milijonske ustanove za nemški »Schulverein«, naj bi po vseh nemških posojilnicah in hranilnicah, v prostorih za stranke, razobesili »Sparovčke« s primernimi napisi. Stranke, ki prihajajo nalagati ali dvigati denar, bodo gotovo rade kaj položile v te domače hranilnice, ki bi se jih od časa do časa izpraznilo ter dotične vlozke knjižice pošiljalo za nemško obrambno delo.

✚ Za »Slov. kršč. soc. zvezo« v Ljubljani so darovali po revizorju g. V. Kramaršiču gg.: župnik Bajec K 2, poslanec Drobnič K 5, kaplan Ježek K 1, posestnik Škrabec K 1, skupaj K 9.

✚ Dunajsko mestno svetovništvo, ki pride z županom Luegerjem na čelu v Zagreb, preko katerega se odpelje v Bosno, bo zagrebški mestni svet slovesno sprejel. Za slovesni sprejem pa delajo tudi katoliški hrvaški krogi, v prvi vrsti, kakor »Hrvatstvo« razjasnjuje, zato, ker hočejo Hrvati ravno v času, ko dr. Weckerle od njih zahteva, da priznajo edinstvenost Hrvatske z Ogrsko, manifestirati za avstrijsko krščansko-socialno stranko, ki ima na svojem programu neodvisnost Hrvatske in ujedinjenje vseh hrvaških dežel v eno celoto. Slovesni sprejem dr. Luegerja naj Mažarom dopove, da Hrvati ponavljajo s svojimi dedi: Libera regna sumus et non mancipia! — Da gospodu Supilu in njegovim Srbo-Hrvatom ta reč ni prav, menda ni treba posebič omenjati.

✚ Hrvati za slovensko planinstvo. V občinskem svetu zagrebškem se je odkazal odseku predlog, naj občinski svet dovoli podporo »Aljaževemu domu«. Na občnem zboru »Hrvatskega planinskega društva« je bil soglasno sprejet predlog, da bi slovenski »Planinski vestnik« postal tudi glasilo hrvaških planincev. Društvo je sklenilo darovati za »Aljažev dom« 200 kron.

✚ Mednarodna lovska razstava, ki se priredi prihodnje leto na Dunaju, vzbuja že sedaj tudi v inozemstvu mnogo

zanimanja. Oddelek B (industrija in obrt) aranžira nižjeavstrijsko obrtno društvo. Ta oddelek bodo vodili tajni svetnik dr. Gessmann, komerčni svetnik Vetter, stavbni svetnik Bressler in državni poslanec Kuhn. Načelovali bodo skupini: orožje, strelivo, optični instrumenti — inž. Heli-sky; lovska oprava — komerčni svetnik Gerstell-Würzl; vozarstvo itd. — dvorni kolar Lohner; oblačila — komerčni svetnik Habig; skupini tujski promet — tajnik trgovinske zbornice dr. Pistor; skupini umetno-obrtno polništvo — arhitekt Müller. Prijave za razstavljanje le prve vrste izdelkov je poslali do 1. julija t. l. glavne-mu komisarijatu mednarodne lovske razstave, Dunaj III., Lothringerstrasse 16. Police za prijave razpošiljajo tudi nižjeavstrijsko obrtno društvo, Dunaj I., Eschenbachgasse 11. in pa navedeni načelniki posameznih skupin, kjer interese senti dobe tudi vsa potrebna pojasnila.

✚ Kako Nemci bojkotirajo. Nemški list v Kralikih prinaša razglas nemškega magistrata, ki določa, da marajo semnarji na svojih prodajalnih prostorih imeti napise s svojim popolnim imenom in imenom kraja, v katerem navadno stanujejo. Tako naj bi nemški kupci natančno lahko ločili češke sejmarje od nemških. Tudi drugod Nemci že to prakticirajo. Če bodo Slovani posnemali, bodo nemški listi seveda upili.

✚ Z deji za preložitve ceste čez Muljavo so nedavno pričeli.

✚ Socialni demokratje na Hrvaškem so svoje glasilo »Slobodna Riječ« pričeli izdajati kot dnevnik.

✚ Poročil se je gospod Marko Albin z gospico Malči Zamanovo iz Hrenovic.

✚ Dr. Walter Šmid nam piše: »Uredništvu »Slovenca«. Sprejmite na podlagi § 19 tisk. zak. v prihodnji številki sledeči popravek: 1. Ni res, da bi bil imel admontski samostan bridkosti in stroške z menoj. Res pa je, da sem se samostanu popolno oddolžil. Še jedenkrat pribijem, da samostan za moje filozofske študije ni dal niti vinarja; ne veže me torej na Admont nobena plačilna dolžnost ali hvaležnost. 2. Ni res, da bi bil zapisal očitane besede v nemškem jeziku na prošnjo za podporo »Carniole«. Res pa je, da teh besed nisem zapisal, kakor je razvidno iz koncepta prošnje, ki je v mojih rokah. 3. Ni res, da sem izzival. Res pa je, da sem bil izzvan. Ljubljana, 6. maja 1909. Dr. Walter Šmid. — Sedaj naj nam g. Šmid še pojasni, s kako pravico si nadeva nemško ime Walter in zakaj. Odgovor na svoj popravek dobi od dopisnika.

✚ Metliške novice. Iz Metlike se nam piše: V četrtek, dne 29. aprila 1909. se je vršil občni zbor »Društva za otroško varstvo in mladinsko skrb za sodni okraj metliški«. Iz poročila tajnika in blagajnika smo posneli, da je društvo zelo dobro uspevalo. Društvo ima 153 družstvenikov, med temi 8 ustanovnikov. Tajnik je imel 59 poslovnih števil. Dohodkov je imelo društvo 3225 K 53 vin., izdatkov pa 743 K 44 vin., čista imovina znaša 2482 K 9 vin. Največ zaslug si je za društvo stekel bivši predsednik in okrajni sodnik g. Fran Regally, zdaj v Radoljici, kamor je bil prestavljen. V znak hvaležnosti in zaslug ga je imenoval občni zbor na predlog blagajnika soglasno svojim častnim članom. — Predsednikom je bil soglasno izvoljen okrajni sodnik g. dr. Vladimir Foerster.

✚ Uboj. Dne 2. maja ubila sta fanta Klemenčič iz čateške fare in Pavlovič iz fare Križevca, posestnika Antona Vlašiča iz Kraške vasi s kolom, potem ko so se bili pri pijači sporekli. Vlašič zapušča ženo z nedoraslimi sedmerimi otroci. Surovost srca, združena s pijanostjo, rodi tako grozne sadove.

✚ Umrla je dne 5. majnika v Št. Jerneju dobro znana in dobrotna gospodična Jozefa Majzelj. Pogreb bo v petek ob 9. uri. — Umrla je po kratki bolezni na Bolinskih Beli dne 1. maja učiteljeva vdova gospa Marija Ausser, stara 67 let. Pokojna je mati p. Atanazija, frančiškana in učitelja v Novem mestu. Bila je vzorna krščanska žena, usmiljenega srca in dobra gospodinja. — Naj počivate v miru!

✚ Opero kanonika Fina »Ivan Krstnik« bodo peli v kratkem v zagrebškem deželnem gledališču na korist Strossmayerjevega spomenika. Naslovno vlogo bo pel slavni Kašman.

✚ Stavka v pomorski šoli. V Bakru so pričeli stavkati vsi gojenci tretjega razreda pomorske šole radi slabe hrane. Ravateljstvo je vse stavkujoče izključilo, nakar so pričeli z dovoljenjem starišev stavkati gojenci vseh treh letnikov.

✚ Afera dr. Lorenzotto. Dosedaj so v Vodnjanu in Pulju zaprli devet prijateljev goljufa dr. Lorenzotto.

✚ Temeljnih kamenov za laško univerzo v Trstu, s katerimi je par rimskih dijakov prisopihal z rimskega foruma do Benetk, še ne prinesejo v Trst! Shranili so jih začasno pri predsedstvu beneške podružnice »Corda fratres«, od koder jih beneški študentje privlečejo v Trst, ko bo doba za to pripravljena. Zdjaj so rimskim »kordašem« svetovale merodajne osebe v

Rimu in v Benetkah, naj si iz ozirov na previdnost in da bi tržaškim tovarišem ne delali sitnosti, ta trud prihranijo. Tudi beneški župan jim je svetoval, naj kamenje deponirajo... Kako že pravi stali latinski pregovor: Parturiunt montes, nascitur ridiculus mus.

✚ Hranilnica in posojilnica za Višnjo goro in okolico bode v nedeljo popoldne ob pol 4. prodala več lepih enoletnih telic živinorejcem v okraju. Vsak kupec se mora zavezati, da bo telico imel do tretjega leta, da bo redil prve tri teleta ali pa jih prodal hranilnici po dnevni ceni, ki jih bo zopet oddala živinorejcem in da jih bo vodil v določenem času in k določenemu biku.

✚ Za cesarjev zverinjak v Schönbrunnu je pripeljal parnik »Salzburg« v Trst več novej, zeber, nilskih konj in več drugih redkih živali. Živali peljejo mimo Ljubljane na Dunaj.

✚ Zrtev neumnosti. V Trstu se je močno opekla po telesu 3-letna Antonija Balbi. Starišem je nekdo svetoval, naj otrokove rane pomažejo s črnilom, da bo potem deklici gotovo odleglo. Imel je prav. Ker so stariši ubogali temu neumnemu svetu, je deklici včeraj v bolnici odleglo: umrla je.

✚ Ulice ali ulica? Znano je vsakomur, kdor se ni izgubil čuta za lastnosti pristne slovenščine, kako jo naši časniki dandanes mrevarijo, znano tudi, kako se tu duh oprijemlje celo leposlovja, ž njim pa tudi slovenščini tuje izražanje: v vsem se hočemo prilagoditi tujcem na škodo našega lepega bogatega jezika. O tem bi tudi napisal po privatnih hišah, trgovinah itd. marsikaj vedeli povedati. Naši predniki so se veliko trudili, da bi zatrl tuje izrastke v našem jeziku: dandanes je marsikdo ponosen, da malo bolj tuje »izgleda«. (?)! Zadnje čase smo čitali, da se je pri novih uličnih napisih »popravila« beseda ulice v ulico. Zdi se, da se je to tako popravilo, kakor je »popravljal« tisti gostilničar, ki je prišel ves nasajen domov in začel mize premetavati, stole lomiti, steklenice, krožnike razbijati. Sinček njegov je sedel za pečko in si ves prizor ogledoval. Oče zgrabi navsezadnje še materin kolovrat in ga ob tla trešči, da se ves razleti. Sinko se pa k meni obrne in mi reče: »Naš ata so pa kolovrat popravili!«

✚ Beseda ulice s v ljudskem govoru — kolikor je bilo moč dognati, rabi vedno in povsod le v množini, je takozvani plurale tantum. Pomeni pa ozko, dolgo, tesno pot, ponavadi s kako sečjo, leseno ograjo ograjeno ali pa globoko v tla zasekano. Menda je ni vasi od Triglava do Kolpe, ki bi ne imela svojih ulic. Seveda so samo ene ulice, ena taka pot. Zato se zdi, da se naša nova ulica prav brez potrebe klanja nemški besedi Gasse. Ali je morda to popravljanje nadomestilo za to, da so izginili nemški napisi? Da se tako vsaj nekaj nemškega ohrani in tuji vpliv kaže tudi v uličnih napisih v »čisto« (?) slovenski Ljubljani? Ali naj Ljubljana venomer poizkuša umetno delati razliko med deželno in nje glavnim mestom? Seveda visoke glave odločujejo po svojem okusu, kaj se kdo briga za duh mile materine govorice. Videant consules!

Znanost in umetnost.

* Slovenskemu narodu! Spoznavaj se sam! je naslov neznatni brošurici, v kateri je zbranih več, svoj čas posamezno v listih objavljenih jedrnatih člankov. Namen teh člankov je, pripraviti rojake, posebno mladi naraščaj do tega, da vse stori, da dobro spozna pravi sedanji položaj svojega naroda ter se poprime primernih sredstev, istega izboljšati. Neznani pisec pokaže tudi pot, katera vodi posebno v dveh ozirih do tega spoznanja: namreč na šolskem polju in glede veljave slovenščine v javnem življenju. — Skrbno zbrano gradivo, dejstva sicer že sama govore jasno in glasno! K temu pa še živa navdušena beseda pisčeva na primernem mestu: vse to mora navdušiti vsakogar, kdor je še sploh sprejemljiv za skupne narodne in narodove ideale in koristi. — Zato želimo, da bi imela brošurica najboljši uspeh, dramila rojake, jih pripravila do temeljitega spoznavanja splošnega položaja našega naroda ter jih na podlagi tega navdušila za razumno in vztrajno skupno delo. — Pripravna je za razumnike vseh stanov: zato jo priporočamo posebno vsem izobraževanim družtvom po vseh slovenskih deželah. — Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani po 30 vinarjev izvod. Radi nizke cene se naj naroča po več izvodov skupaj, najmanj 10.

* Poslednja volja. Tako se zove knjižica, ki vsebuje poduk, kako je treba napraviti poslednjo voljo, ali testament, da bo veljaven. Sestavljen jo je c. kr. dež. sod. svetnik M. Primožič v Tolminu.

ZA NAŠA MLADENIŠKA DRUŠTVA!

* Lebensführung. Ein Buch für junge Menschen. Fr. W. Foerster. Berlin. 1909. — Sloviti pisatelj pedagog je zopet izdal znamenito delo. Priporočamo ga posebno gospodom voditeljem naših mlade-

niških društev, katere pri tej priliki opozorimo še na ostala Foersterjeva dela, ki so neizčrpen in dragocen zaklad za vzgojo mladine, zlasti na **Jugendlehre** (5 M broš., 6 M vezano). — »Lebensführung« pa ima sledeča poglavja: Moč volje, Občevanje s soljudmi, Poklic in značaj, Mladenič in mladenka, Seksualno vprašanje, Ženska in socialno vprašanje. Foersterjeva dela bo duhovnik in laik z največjim pridom vporabljal pri fantovskih večerih, oziroma pri predavanjih za mladeniče. — Cena »Lebensführung« je 5 mark, vezano. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Johanna d'Arc. Monsign. H. Débout. Wien 1909. — Toplo priporočamo to prekrasno delo voditeljem naših mladeniških društev. Strogo kritično po zgodovinskih virih je opisano življenje viteške deklice, ki je rešila svoj narod tujega tiranstva ter tako postala narodna junakinja, najlepši vzor tudi za katoliškega mladeniča, ki ima tako lepe in visoke cilje! Voditelji naših mladeniških društev bodo na podlagi te vsebinsko jako bogate knjige lahko veliko predavali v korist mladeničem. Knjiga, ki ima prelepo naslovno podobo blažene device v viteški opravi, stane samo 1 K 80 vinarjev. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Ljubljanske novice.

✚ Ta pa zna. Sodni izvedenec dr. Julij Schuster je končno morda res kos svoji nalogi, ki jo ima kot zdravnik, toda kar se tiče njegovega znanja slovenščine, pa je stvar precej drugačna. Ta kapaciteta je namreč prevedel »pečarjev sin« v »Bäckersohn«. In ta tako jezikovno usposobljeni mož oddaja svoje zdravniško mnenje v sodni dvorani, kjer je izid obravnave odvisen pogosto samo od njegove izjave!

✚ Sv. maša na Rožniku. V nedeljo, dné 9. t. m., bo na Rožniku ob 9. uri zjutraj sv. maša za delavstvo tobačne tovarne.

✚ V Pulju ponesrečeni mornarski kadet g. Smolej je bil prepeljan včeraj v Ljubljano in položen v družinsko rakev pri sv. Krištofu.

✚ Majnikov izlet je včeraj napravilo pod vodstvom g. učitelja 70 otrok iz Kranja v Ljubljano, kjer so si ogledali znamenitosti slovenske metropole.

✚ Ženska jeza. Branjevka Marija Primžarjeva in voznikova žena Jera Petelinova, oba stanujoči v Križevniški ulici št. 9, sta se bile pred kratkim sprle, potem pa tožile. Ker nista pred sodiščem ničesar opravile, sta kuhale svojo jezo še hujše. Pred nekaj dnevi sta se sešle pri vodovodu ter se znova sprle. Petelinova se je pri tem tako razburila, da je stekla za svojo nasprotnico ter jo tako močno pahnila v zid, da se ji je na desni lakti strla kost in je morala v deželno bolnišnico. Ker je poškodba težka, bode zadevo obravnavalo deželno sodišče.

✚ In vendar psi na vrvciah. Vsled razpisa c. kr. dežlne vlade z dné 27. aprila 1909 št. 9582 naznanja podpisani mestni magistrat, da dokler traja pasja kontumacija, psi v celem mestnem okrožju ne smejo prosto okrog letati. Psi morajo imeti zadosti trdne in goste torbe, ki popadanje popolnoma zabranjujejo; razen tega se morajo voditi na vrvciah in se tudi ne smejo jemati v javne lokale. Pse, ki bi brez dobro napravljenih torb okrog letali, bo konjač polovil in brez odloga pod nadzorstvom mestnih policijskih organov pokončal. Psi, ki bi brez torb okrog letali, pa bi jih konjač ne mogel ujeti, se bodo pozneje lastnikom odvzeli in ravno tako brez izjeme in takoj pod nadzorstvom pokončali. Tudi psi, ki bi imeli torbe, pa bi se ne vodili na vrvciah, se bodo polovili oziroma se bodo poizvedelo čigavi so; na ugovor lastnikov pa se pod naslednjimi pogoji ne bodo pokončali. 1. Ako zdravnik, ki pse natančno preišče, potrdi, da so popolnoma zdravi, mogli se bodo gospodarjem vrniti oziroma prepustiti. 2. Za dobo treh mesecev ostanejo psi pri gospodarjih v opazovanju; v tem času jih mora živinozdravnik v primernih presledkih preiskovati. 3. Vse tozadevne stroške plačajo lastniki psov. Vse te, za mestno okrožje vpeljene odredbe veljajo vsled razpisa c. kr. deželne vlade z dné 5. marca 1909 št. 5930 za občine ljubljanske okolice Brezovica, Dobrava, Dobrunje Horjul, Log, Moste, Medvode, Devica Marija v Polju, Podgorica, Rudnik, Vič in Sentvid. Prestopki teh odredb se bodo naznanjali c. kr. sodniji v kaznovanje.

✚ Gg. pevce »Ljubljane« prosim, da se jutrišnje pevske skušnje vsi udeležijo. — Pevovodja.

✚ Deželna zadruga fotografov se je ustanovila danes v Ljubljani. Na čelu pripravljalnega odbora je fotograf Berthold, v odboru pa so: oba fotografa Kunca in fotograf Sadar iz Škofje Loke. Fotografov na Kranjskem je okoli 30. Od teh se je zborovanja udeležilo 9 fotografov, 7 fotografov je poslalo pritrdilne izjave. Namen društva je stremeti za tem, da postane fotografija koncesijonirana obrt.

Ij Nonski cesar se pelje na Dunaj mimo Ljubljane najbrž 12. ali 13. t. m.

Ij Promenadni koncert v parku pred Justično palačo priredi ob ugodnem vremenu Slovenska Filharmonija v petek od 6. do 7. ure zvečer. Ta promenadni koncert je prvi javni nastop na pihala obče priljubljene Slovenske Filharmonije pod vodstvom g. kapelnika Friseka. Spored: 1. Sousa: »Sempere fideis«, korčena; 2. R. Wagner: Uvertura k operi »Rienzi«; 3. Gervais: »Spomin iz Hrvatske«, valček; 4. Smetana: Sesterospjev iz opere »Prodana nevesta«; 5. Čajkovsky: Potpouri iz opere »Evgenij Onegin«; 6. Frisek: Četvorka iz slovenskih narodnih pesmi.

Ij Gojenci 6. razreda tukajšnje gluho-nemnice so prejeli danes prvo sv. obhajilo.

Ij Vojak padel v Ljublanico. Pri večerajšnji popoldanski pionirski vaji na Ljubljani se je pripetila nekemu vojaku mala nezgoda. Bil je v čolnu pod mostom električne železnice pri sv. Petru, kjer se je oprijel z rokami v steber tako, da je z nogami odrinil čoln izpod sebe in tako izgubil ravnotežje. Naenkrat je izgubil pod vodo, a ker je znal dobro plavati, je bil kmalu zopet na površju in se ves premočen skobacal nazaj v čoln.

Ij Policija je aretirala že dlje časa zaradi tatvine denarja in obleke zasledovano 18letno, brezposelno služkinjo Terezijo Koželjevo, rod. iz Grabič na Gorenjskem, katera se je pod tuji imeni klatila po mestu in okolici, in jo oddala sodišču.

Ij Na ljubljanski cestni električni železnici se na leto vozi 960.000 oseb.

Razne stvari.

Požar v jamah za nafto. V Boryslavu gori 11 naftnih jam; ostale so v nevarnosti. Škoda je 150.000 kron. Na tržišču je povzročil požar dviganje cen od 24 vinarjev (?) za m³ nafte na 1 K 08 vin. do 1 K 12 vin.

Važna nova iznajdba. Ravnokar je bila te dni obelodanjena važna nova iznajdba, s pomočjo katere bo ohranjeno marsikatero človeško življenje v podzemskih jamah, ki so z dušilnimi plini napolnjene. S pomočjo nove iznajdbe, ki je bila v Lancashire na Angleškem uvedena, je možno ostati po pet do šest ur v rovu, napolnjenem s plini. Iznajdba sestaja iz posode, napolnjene s kisikom. Posoda je pritrjena na ledjih delavca, in od nje je napeljana cev, ki se pritrdi na usta; nos mora se popolnoma zamašiti. Iz posode vsrkuje človek potem svež zrak v sebe in izpraznjena izdihuje skozi v to svrhu prirejene cevi. Nova iznajdba bo posebne vrednosti pri rešilnem poslovanju ob času plinovitih razstrelb po premogokopih.

Linčajo bogatine. Iz Ada, Oklahome v Ameriki poročajo: Okolu dvesto meščanov mesta Ada je ugrabilo iz ječe štiri bogate posestnike zemljišč in jih obesilo radi umora zveznega maršala A. L. Bobbitt. Linčarji so bili namreč prepričani, da v manjših mestih Oklahome ni pravice za bogate zločince in so hoteli dati obdolženecem sami zaslužen kazen.

Dar carjev srbskemu princu Jurju. Iz Zemuna poročajo, da je ruski car nakazal bivšemu srbskemu prestolonasledniku pol milijona rubljev in mu obljubil za časa študij v inozemstvu po 60.000 rubljev letne apanaže. Na ta način je rešen spor med srbsko vlado in med princem Jurjem, ki da se poda že prihodnji teden v Pariz.

Kronanje bolgarskega kralja Ferdinanda se svečano izvrši v Tirnovu prihodnje jeseni. Za slovesnost delajo velikanske priprave. Kralj poprej obišče inozemske dvore, ki so povabljeni k slavnosti.

»Prodano nevesto« v New Yorku niso peli, ker so ondodni Čehi protestirali proti nameri ravnateljstva, da bi se v meddejanju pela avstrijska cesarska pesem.

Ameriška banka sedaj prva. Dnevi, ob katerih se je moglo trditi, da ima Angleška banka Bank of England največji svetovni promet, so minili. Sedaj zavzema prvo mesto v tem oziru newyorška banka City Bank of New York. Osemdeset milijonov dolarjev tam povprečno gre iz rok v roke vsaki dan.

Strašna nevihta v Lvovu. Včeraj je razsajala v Lvovu in okolici strašna huda ura. Divjal je vihar, utrgal se je oblak in vse je zasula debela toča. Škoda v mestu in po nasadih je velikanska. Na mnogih mestih je udarila strela, med drugim v poslopje deželnega sodišča, hipotekarne banke in več zasebnih hiš. Na bernhardinski cerkvi je strela skrivila križ na zvoniku. Neko krčmarico je strela oplazila, da je ohromela. Toča, debela kot orehi, je razbila na tisoče oken. Večina telefonskih strojev je pokvarjenih, medmestna telefonska zveza proti vzhodu je pretrgana.

Pred poroko umorjen in oropan. Iz Berolina poročajo: V železniškem vozu III. razreda so dobili umorjenega in oropanega 28 let starega vrtnarja Frica Wellmanna. Wellmann se je peljal k svoji ne-

vesti, s katero se je nameraval jutri poročiti.

Madžarski »globus« ne sega do lažnega črevlja. Madžari posnemajo v vsem velike narode. V nepoznavanju zemljepisja bodo kmalu prekosili Francoze. Kar presega meje madžarskega »globusa«, so jim vse same španske vasi. Zadnja Veliko noč se je vozil predsednik ogrske zbornice Rakovszky v Rim. V listu »Liptó« opisuje to potovanje, na katerem je videl — Pireneje pokrite s snegom! Verjamemo, da ima Rakovszky bistre oči, da bi pa prodirale z Apenina čez celo Francijo na Španjo, to se nam pa zdi le preveč. — Rakovszky je skoraj prekosil bivšega ministra-predsednika Banffy-ja, ki je nekoč rekel, da se nahaja Kodanj, glavno mesto Danske, — v Avstriji.

Največja najemna hiša na svetu se zgradi sedaj v New Yorku. Imela bo dvajset nadstropij z 2080 sobami. 2000 oseb bo lahko stanovalo v njej.

Iz dekle — operna pevka. Najznamenitejša primadona v New Yorku je švedska pevka Oliva Fremstad, ki je svoj čas služila v Springfieldu v Sev. Ameriki kot dekla pri g. Fowler, ki je prva spoznala krasoto petja, ko je poslušala pri delu prepevajočo dekle. Ako bi ne bila ta gospa muzikalična, bi bila mogoče Fremstad še dandanes dekla.

Carusov glas. Vsi časniki so se zadnji čas bavili z glasom slavnega tenorista Carusa, ki da je v nevarnosti, da za vedno izgubi svoj dragoceni pevski dar. Caruso je namreč nenadoma odpovedal vse nadaljne pogodbe za nastop v Ameriki in odptoval v London. Listi so pisali različne stvari o obolenju Carusovega grla ter mu izražali svoje sočutje na izgubi glasu. Sedaj je Caruso v nekem pogovoru izjavil, da naj si časnikarji le pridržijo svoje sožalne izjave, kajti njegov glas da nikakor ni v nevarnosti. Res je samo to, da se je dal pregovoriti in je preveč pel za gramofone ter tudi sicer preveč trošil svoj glas — saj se je udal, da je pel en dan v New Yorku, drugi dan pa v Filadelfiji. Vsled tega so glasotvornice res nekoliko trpele in mi je zdravnik-specialist izjavil, da potrebujejo petmesečnega počitka. Temu sem se udal, kajti glas, za katerega se plačuje tako visoke svote — bodisi upravičeno ali ne — že zasluži nekaj varstva in obzira. Vendar pa sem pred svojim odhodom iz New Yorka nalašč še dvakrat pel, da ovržem neresničnost časniških vesti, ki so že po vsem svetu krožile o mojem glasu. Kritiki-strokovnjaki so izjavili, da moj glas ni nikdar lepše zvenel, ko tedaj. Sedaj ostanem nekaj časa v Londonu, potem pa se podam k svoji družini v Italijo. Septembra meseca pa začnem zopet svoje umetniško delovanje in bom imel po 10 koncertov na Angleškem in Nemškem.

Telefonska in brzojavna poročila.

VLADA V ZADREGI.

Dunaj, 6. maja. Vladi se slabo godi. Njen finančni načrt ima mnogo nasprotnikov, posebno pa je med poslanci vzbudilo odpor njeno postopanje pri ustanovitvi bosanske agrarne banke. To se je posebno pokazalo v današnji seji bosanskega odseka. Že prvi govorniki dr. Krek, dr. Redlich in soc. demokrat Daszinsky so prijemali skupnega fin. ministra barona Buriana in Bilinskega tako ostro, da so ti govorji uprav senzacionalno učinkovali.

Dunaj, 6. maja. Socialni demokrat Daszinsky je v današnji seji bosanskega odseka stavil resolucijo, da je vlada s tem, da je pritrdila ustanovitvi bosanske agrarne banke, nastopila proti soglasnim sklepom avstrijskega državnega zbora ter s tem izdala avstrijske interese ter interese bosanske - hercegovskega prebivalstva. Vlado se naj pozove, da takoj stopi s skupno vlado v nova pogajanja. Nato je Bilinski zagovarjal stališče vlade. Seja še traja.

Dunaj, 6. maja. Dr. Krek je rekel v svojem govoru: Naša bodočnost je na Balkanu. Gospodarski napredek države je nemogoč, ako si na Balkanu ne ustvari prijateljev. Skupni finančni minister Burian je vsled pritrdila avstrijskega finančnega ministra absolviran. Edino kriva je sedaj avstrijska vlada. Žalostno pri tem je to, da je zavzel stališče, katerega ni zavzel noben nemški minister. Poljak Bilinski, torej sin naroda, ki dobro ve, kaj je aneksija, kaj prilastitev. Izjave Bilinskega v zadnjem času in njegovo stališče v zadevi bosanske agrarne banke kažejo, da ne odgovarjajo ustavnemu duhu. Ni Jugoslovana, ki bi ne čutil, da je to izdajstvo njegovih narodnih interesov. Ker je za to izdajstvo odgovorna vsa avstrijska vlada, nam naša dolžnost kaže naše stališče. Notranji vzroki govore, da bi morala vlada ravnati drugače. Delo parlamenta je mnogo odvisno od tega, glede zunanjega položaja pa pravi govornik, da nam vse čestitke mladoturkom ne bodo pomagale, država potrebuje prijateljev med Jugoslovani, potrebuje jih industrije, potrebuje jih avstrijski kmet. Parlament je prestal že mnogo kriz, prestal bo

tudi, če bo imel moč, kakršno mora imeti demokratski parlament. (Živahno pritrdjevanje.)

Dunaj, 6. maja. Finančni minister Bilinski je odgovarjal dr. Kreku, da je tako kot je postopal, ravnal ravno zato, ker je Poljak. Vsa zadeva pride še pred bosanski deželni zbor, zato je ravnal s poljskega avtonomistiškega stališča.

Dunaj, 6. maja. Dr. Redlich je stavil resolucijo, da se prej akcij bosanske agrarne banke ne spravi na avstrijske borze, dokler se ne ugotovi avstrijskim željam in da se mora osvoboditev bosanskih kmetov izvršiti le potom drž. akcije.

Dunaj, 6. maja. Nič se ne more za vlado kaj ugodnega prerokovati, kaka bo njena usoda tekom prihodnjih tednov. Stališče vlade je od dne do dne težavnejše. Razburjenje, ki je vladalo danes v seji bosanskega odseka, se je razširilo tudi na hodnike poslanske zbornice in kmalu se je pojavila vest, da ni izključena demisijska finančnega ministra in da se celo lahko zgodi, da odstopi celokupno Bienerthovo ministrstvo.

OGRSKA KRIZA.

Budimpešta, 6. maja. Mnogo pozornosti vzbuja, da je cesar danes grofa Andrassyja sprejel prej, predno oba predsednika obeh zbornic. Listi povdarjajo, da je Andrassy spraval toliko novih misli v razrešitev krize, da mu je določena važna naloga pri prihodnjem razvoju.

DEŽELNI MARŠAL ČEŠKI OBOLEL.

Praga, 6. maja. Princ Ferdinand Lobkovic je obolel in mora ostati v postelji.

BOLGARSKI KNEZ V PETERBURGU.

Peterburg, 6. maja. Bolgarski kralj Ferdinand se pripelje sem, da se zahvali carju, da je pripoznal neodvisnost Bolgarske in da se udeleži otvoritve spomenika carja Aleksandra III.

RUSKE PRIPRAVE.

Peterburg, 6. maja. Ruska vlada je duni predložila zahtevo, naj ji da 40 milijonov rubljev za utrdbe ob zahodni ruski meji.

POMILOŠČENJE STESLJEVO ODKLONJENO.

Peterburg, 6. maja. Ruski car je odklonil prošnjo Stesljeve žene, da bi pomilostil Steslja.

MED SPISI ABD UL HAMIDOVIMI NI PISEM KRONANIH GLAV.

Carigrad, 5. maja. Uradno dementirajo, da bi se bilo našlo med spisi Abd ul Hamidovimi kakšna pisma kronanih glav, zlasti ne pisem nemškega cesarja. Pač pa so našli, lepo urejenih, mnogo poročil znamenitih ogleduhov.

Izvid g. drja. Kajetan a barona Horocha, operaterja na Dunaju.

Gosp. J. Serravallo v Trstu.

Jaz sem »Serravallovo kina-vino« v železom v svoji praksi večkrat odredil in sem bil z doseženimi uspehi jako zadovoljen. Ta izdelek se je pri slabokrvnih kakor tudi pri prebolelih osebah rabil z dobrim uspehom.

Dunaj, 29. okt. 1907. M 292 (13)

Dr. Kajetan baron Horoch.

Meteorološko poročilo.

18. maja n. morjem 305,2 m, sred. zračni tlak 736,0 mm.

1	Čas opazovanja	Stanje bura v mm	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
5	zveč.	135,0	9,4	sl. jug	dež	
6	1. zjutr.	35,2	8,8	brezvetr.		23,6
	2. pop.	36,2	11,8	sr. jvzh.	oblačno	
Srednja večerajšnja temp. 11,5°, norm. 12,7°.						

Naznanilo in priporočilo.

Slavnemu p. n. občinstvu v Ljubljani in na deželi, osobito slavnim korporacijam ter društvom si usojam najljubše naznaniti, da sem početkom meseca maja prevzel vodstvo in oskrbo

hotela, kavarne in restavracije „UNION“

ter bom po svojih najboljših močeh skušal voditi to podjetje v vsestransko zadovoljnost velečenjenih p. n. gostov.

1263 (1)

TRŽNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta 6. maja.

Pšenica za maj 14:15
Pšenica za oktober 1. 1909. 11:77
Rž za april 1. 1909. 9:26
Oves za april 7:36
Koruzna za maj 1. 1909. 7:64

Efektiv: 10 ceneje.

257 7-1

Popravite v vseh kuhinjskih navodilih:

Odslej se ne glasi več: „vzemite toliko in toliko masla“

marveč

pravilno in primerneje „vzemite toliko in toliko“

Kunerol-a

za pripravo raznih jedil.

Zahtevajte torej izrecno

Kunerol

Dobite to rastlinsko mast v vsaki trgovini.

Dame (tudi nešivilje)

se iščejo za šivanje zavratnic. Po izučanju (ki traja le par tednov) dobro plačilo in trajen zaslužek. — Zglasiti se je na Privozu šte. 3 v Ljubljani. 1270 3-1

Zračno stanovanje

na lepem prostoru v novo zgrajeni hiši, obstoječe iz več sob in z vsemi pritlikinami, v pritličju 2 stanovanji z 2 in 3 sobami, 1. nadstropje 4 stanovanja z sobo in kuhinjo za avgustov termin. — Kje pove upravništvo »Slovenca«. 1268 2-1

1271 Odda se v najem za sezono 3-1

stanovanje „v Podlogu“

z opremljenimi tremi sobami in kuhinjo, kletjo in lepim sadnim vrtom; v hiši je vodovod, nad hišo lep smrekov gozjd s krasnimi sprehajališči ter blizu hiše kopelj. — Pojashila daje lastnik Matija Hočevan v Vel. Laščah, Dolenjsko.

V svrhu prevzetja ali primožitve iščem

dobro idočo trgovino

na deželi. 1261 3-1
Ponudbe pod „sreča“ na upr. »Slovenca“.

Na prodaj je velika pritlična

hiša

pripravna za vsako večjo obrt, ena njiva in velik vrt. V bližini se ima graditi velika Elek-trarna. Več se izve pri lastnici Mini Rozman, 1254 Breg št. 7. pošta Kranj. 3-1

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laško priporoča svoje izborno pivo.

Specialiteta: „Salvator“ (črno pivo a la monakovsko). — Zaloga Spodnja Šiška (telefon št. 187).

Pošiljatve na dom sprejema restavracija „Narodnega doma“ g. Kržišnik. (Telefon št. 82.)

Na Starem trgu šte. 11a se odda za avgustov termin

stanovanje

obstoječe iz sobe in kuhinje. Poizve se istotam v II. nadst. 1269 1-1

Vabilo

redni občni zbor posojilnice v Radovljici

registrirane zadruge z omejenim poroštvom

ki se vrši

dne 13. maja 1909 ob 3. uri popoldne v posojilnični pisarni.

Dnevni red:

1. Poročilo ravnateljstva.
2. Potrjenje letnega računa.
3. Razdelitev čistega dobička.
4. Volitev ravnateljstva.
5. Volitev nadzorstva.
6. Slučajnosti.

1266 1-1

Ravnateljstvo.

FR. ŠUPEVC

priporoča velečastiti duhovščini ter slavnemu občinstvu
zajamčeno pristne čebelnjavo-voščene sveče

842 za cerkev, pogrebe in procesije, 10-1
voščene zvitke, izborni med-pitanec
koji se dobiva v steklenicah, škafih in filah poljubne velikosti
ter poceni — Kupuje se tudi vsak čas med v panjih, sodčkih,
kakor tudi voski in suho satojve, po kolikor mogoče visoki
ceni. — Za obila naročila se topla priporoča in zagotavlja
točno in pošteno postrežbo.

Ljubljana, Prešernove (Slonove) ulice 7. Perlesova hiša.

☞ Ljubljana ☞

Prešernove ulice št. 7

Pivovarna J. Perles

priporoča

izvrstno marčno pivo

v sodčkih in steklenicah.

Odda se takoj v hiši na Dunajski c. št. 20 velik

parterni lokal

1264 primeren za trgovino ali pisarno. 3-1

Istotam odda se takoj ali pa s 1. avgustom v
II. nadstropju stanovanje, obstoječe iz šestih sob
in pritliklin, istotako opremljeno z vsem moder-
nim komfortom z razgledom na Dunajsko cesto.
Poizve se v odvetniški pisarni Dr. Hribarja v
Sodnijskih ul. št. 2 ali pa pri hišniku istotam.

Steckenpferd-

lilijno-mlečno-milo.

345 41-0

Najmilejše milo za kožo

kakor proti pegam!

Dobiva se povsod!

STREŠNIKE STREŠNA OPEKA

stare utrjene v dobrem stanju
prodaja po jako nizkih cenah
v večjih množinah

LJUBLJANSKO-SKLADIŠČE

1272 Dunajska cesta šte. 13. 3-1

STYRIA-KOLESA

znanka poznavalcev
prvovrstna glede materiala,
sostave in opreme.

DÜRKOPP-DIANA

1047 5-1

kolesa
so nedosežna, vsem naprej.

Ivan Jax in sin, Ljubljana Dunajska cesta šte. 17
blizu kavarne „EUROPA“.

Odvetnik dr. Fran Novak

uljudno javlja, da je premestil in otvoril

svojo odvetniško pisarno

Dalmatinova ulica št. 3 (poleg Kmetske posojilnice).

Ljubljana, 4. maja 1909.

1256 3-1

NAZNANILO.

Ker je trgovino firme

HITZL & KOZINA

na Bregu št. 20

prevzela „GOSPODARSKA ZVEZA“, sem iz firme izstopil in se zahvaljujem
vsem odjemalcem za firmi izkazano zaupanje.

Ker sedaj zaradi bolezni ne pričem ničesar, bodem že pravočasno cenj.
gg. trgovce obvestil o svojem novem podjetju in prosim že danes za prijazno
blagohotnost.

Z velespoštovanjem

ŠTEFAN HITZL.

1265 3-1

Za birmance primerna darila!

Za dečke: črne in modre obleke.

Za deklice: bele obleke.

::: Obleke so v zalogi v vseh novih barvah in kroju najfinejše izvršitve po jako nizkih cenah. :::

O. BERNATOVIČ

Ljubljana, Mestni trg 5.

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -

- Delniška glavica -

- K 3.000.000 -

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani Sitarjeva ulica 2

priporoča premese na

sprejema vloge na knjižice in na te-
koči račun ter je obrestuje po čistih

1/2 %

priporoča premese na

3 0/0 zem. kred. srečke II. a K 5 50, zrebanje 5. maja glav. dob. K 60.000 | 4 0/0 og. hipot. srečke a K 4 — zrebanje 15. maja glav. dob. K 70.000

3 0/0 " " " I. a „ 4 50, „ 15. maja „ „ „ 90.000 | og. premijska srečke polovice a K 7 — cele „ a K 12 — 15. maja „ „ „ K 200.000

Podružnice Spljet, Celovec

- In Trst -

- Rezervni fond -

- K 300.000 -

Vila

v krasnem kraju na Gorenjskem,
popolnoma opremljena se da za
sezono v najem, eventualno tudi
proda. — Prosi se, da se pošiljajo
ponudbe na upravništvo tega lista,
pod „F. M. 23“.

1249 3-1

Gostilna

in zaloga piva

na dobrem kraju na deželi se takoj odda.
Kje pove uprava tega lista. 1258 4-1

Službo oskrbnika ali upravnika

želi sprejeti na kaki graščini ali na velikem
posestvu. Sprejme tudi službo pri kakem pod-
jetju kot nadzornik, ter je kot tak vže služ-
boval. Ponudbe na upravn. „Slovenca“ pod
šifro „Služba“.

1239 3-1

Ilustrovani ceniki zastonj in franko

Ilustrovani ceniki zastonj in franko

Marijin trg šte. 1.

Največja zaloga najilnejših

barv

za umetnike, od dr. Schönfelda & Co.

Fine oljate barve za študije, akvarelne trde in
tekoče, tempera barve v tubah, pastelne barve.
Raznobarna kreda. Zlate in raznobarne bronee.
Pristno in kovinsko zlato, srebro in aluminij
v listih. Stampiljske barve. Ogje za risanje.
Raznobarne tinte in tuši. Slikarsko platno in
papir. Palete, škafje za študije. Oplóci za
umetnike, slikarje in pleskarje.

Najnovejši

slikarski vzorci in papir za vzorce po najnižji
ceni, najnovejše in moderne suhe, komične,
prstene in rudninske barve.

:: Priznana najboljša in najizdatnejša ::

oljate barve

za pleskarje, stavbne in pohištvene mizerje
in hišne posestnike itd.

:: priporoča ::

Adolf Hauptmann

Prva kranjska tovarna oljnatih barv,
firnežev, lakov in steklarskega kleja.

Prodaja najboljšega mizararskega

lima

po najnižji ceni,

karbolineja

samo boljše vrste,

gipsa

stabastra in steklarnega za podo-
barje in zidarje.

Ustanovljeno 1832.

:: Zahtevajte cenike! ::

8

Znana vinska trgovina AND. MEJAČ v Komendi pri Kamniku

priporoča svojo

veliko zalogo jamčeno pristnih vin

iz znanih vinorodnih krajev: Dolenjske, Štajerske, Goriške, Hrvatske in Istre.

Cena v sodih litru od 24 vinarjev dalje. **Vzorci na željo zastonj.**

1217 1

Nova slovenska trgovina
Lenasi & Gerkman, Ljubljana

priporoča za pomlad in poletje vsakovrstno sukneno, volneno in platneno blago.
Solidne cene in točna postrežba.

3490 (26-6)

Ustanovljena
leta 1854.

Prva domača slovenska pivovarna

Telefon
št. 210.

G. AUER-jevih dedičev

Ljubljana, Wolfove ulice šte. 12, Ljubljana

2549 52-2

Priporoča savnemu občinstvu in spošto-
vanim gostilničarjem **svoje izberno**

marčno pivo v sodih in
steklenicah

Zavod za pohištvo in dekoracije

Fran Doberlet,

Ljubljana, Frančiškanske ulice šte. 10.

USTANOVLJENO LETA 1857.

Pohištvo vsake vrste od najenostavnejšega do naj-
umetnejšega. Skladišče tapet, oboknic okenskih karnis
zaves in preprog. Velika izbira pohištvenega blaga
i. t. d. Enostavne in razkošne ženitne opreme v naj-
solidnejši izvršbi. Uredba celih hotelov in kopališč.

TELEFON ŠT. 97.

1048 12-1

POZIV

k subskripciji delnic V. emisije

Ustřední banky českých spořitelén
Osřednje banky českých hranilnic

V PRAGI.

PODRUŽNICE: Brno, Vel. nám. 28; Lvov, ul. Sykstuska 15; Dunaj, I. Wipplingerstrasse 22;
Trst, Piazza del Ponterosso 3. — Od 1. julija t. l. nova podružnica v Črnovicah.

Nad 5000 spojenev-denarnih zavodov cele države. — Vlog nad K 100,000.000. — Menični posel v letu 1908. K 536,000.000.
Skupen promet 5 MILIJARD.

DIVIDENDA: za 1903. 3%, za 1904. 4%, za 1905. 4 1/4%, za 1906. 4 1/2%, 1907. 4 1/2%, za 1908. 5%.

Na podlagi sklepa IV. rednega občnega zbora delničarjev, ki se je vršil dne 25. marca t. l., se zviša delniška glavica

od 10,000.000 na 15,000.000 kron

z izdanjem 12.500 delnic po 400— kron nominalne vrednosti.

Akcije OSREDNJE BANKE ČESKIH HRANILNIC so edini dividendni papir, ki je pripuščen poleg delnic Avstro-ogrske banke za nalaganje hranilničnih fondov, ker se nanašajo na pupilarno varnost.

VPISOVALNI ROK do 31. maja 1909.

VPISOVALNI POGOJI:

- Dosedanjim delničarjem pritiče na 2 stari delnici po ena nova za ceno K 410.
- Večje število delnic nego jim pritiče po odst. a) se prepušča starim delničarjem, dalje hranilnicam, posojilnicam, zavarovalnicam ter denarnim zavodom sploh, raznim fondom, korporacijam, funkcionarjem in uradnikom denarnih zavodov za tečaj K 415.
- Ostaliim vpisovateljem se prepuščajo za tečaj K 420. Posebna pozornost se bo obračala na bančne spojene kot vlagatelje, posestnike bančnih zadolžnic itd.
- Delnice V. emisije bodo deležne na dobičku od 1. julija 1909, torej za drugo pol-
letje tekočega poslovnega leta. Njih kupon št. 7 se bo izplačal s polovično divi-
dendo, ki bo določena od prihodnjega rednega občnega zbora na podlagi zaklju-
čenih računov za ostale akcije kar bo označeno na dotičnem kuponu.
- Na pravilni vpis se izda potrdilo, proti kateremu se dobi pozneje nove delnice.
- Delnice morajo biti plačane najdlje do 30. junija t. l. Pri vpisu mora založiti vsak
vpisovatelj — izvzešni denarne zavode — najmanj K 50 na račun za vsako del-
nico, ker se sicer na prigas ne bo oziralo.
- Po § 51. pravil se glasijo delnice na ime in se izdajajo tako stare kot nove bodisi
v posameznih kosih ali skupno v 3, 30 ali 50 in to v svrhu udobnosti posestnikov
z ozirom na hranitev in varstvo. Dotične želje naj se na vpisovalnih prijavah iz-
recno označijo.
- Preplačani zneski se obrestujejo do 30. junija po 4 1/2%, ki se prevedejo z onim dnev-
na račun v pisanih delnic.
- Kdor ne plača do 30. junija t. l. celega vpisanega zneska, zgubi pravico nele do
novih delnic ampak i na predplačilo, ki zapade v korist rezervnega fonda banke.

Priglasje in vplačila sprejema ter izdaja prospekte glavni zavod v Pragi, podružnice v Brnu, Lvovu, na Dunaju in podružnica v Trstu, Piazza del
Ponterosso št. 3, ter poleg tega iz prijaznosti vsak z Osrednjo banko českých hranilnic v zvezi stoječi zavod.

Priporoča se, da se vršijo prijave v kolikor možno z obratno pošto. Prospekt, ki obsega poročilo o poslovanju bank in razvoju banke, dalje zadnje letno poročilo in
pravila, ter kakoršne koli informacije pošilja drage volje

Ústřední banka českých spořitelén.

1201 3-1